

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ВОДНИХ РЕСУРСІВ В УКРАЇНІ

Вода є одним із найбільш важливих компонентів навколишнього середовища, адже постійно взаємодіє із земельними і лісовими ресурсами, атмосферним повітрям та має вплив на їх якість. Є обмеженим і уразливим природним ресурсом. Вода забезпечує існування людей, об'єктів рослинного та тваринного світу.

До водних ресурсів України відносять річки із численними водотоками, починаючи маленькими струмками періодичної дії і до великих річок (Дністер, Дніпро, Південний Буг, Тиса, Сіверський Донець тощо).

Останнім часом якість води постійно погіршується, а багатьом водним ресурсам взагалі загрожує повне зникнення. Це пов'язано зі значним антропогенним забрудненням, яке досить часто буває катастрофічним. Таким забрудненням є надмірне рекреаційне навантаження, скидання неочищених стічних вод, засмічення, площинний змив токсичних сполук з поверхні агроландшафтів тощо.

У Водному кодексі України зазначено, що усі води (водні об'єкти) підлягають охороні від забруднення, засмічення, вичерпання та інших дій, які можуть погіршити умови водопостачання, завдавати шкоди здоров'ю людей, спричинити зменшення рибних запасів та інших об'єктів водного промислу, погіршення умов існування диких тварин, зниження родючості земель та інші несприятливі явища внаслідок зміни фізичних і хімічних властивостей вод, зниження їх здатності до природного очищення, порушення гідрологічного і гідрогеологічного режиму вод. Отже, актуальною є проблема правової охорони водних ресурсів України, яка обумовлена незадовільним станом водних об'єктів. Ця проблема у найближчий час може призвести до того, що населення країни може опинитись без джерел питної води, якщо і далі будуть такі темпи забруднення.

Найпоширенішою проблемою є раціональне використання водних ресурсів. Понад 60 відсотків водних ресурсів формується в басейні річок. До найважливіших проблем малих річок належать: замулення внаслідок розорювання заплав і вирубування лісових смуг; створення звалищ на берегах річок; забруднення промисловими стоками; забруднення у значній кількості тваринницькими комплексами; забруднення отрутохімікатами та хімдобривами тощо.

Забруднення водних об'єктів розрізняють за видами, зокрема є

фізичне, хімічне, біологічне та теплове. Фізичне забруднення відбувається внаслідок накопичення у воді нерозчинних домішок – мулу, глини, піску, що відбувається унаслідок змивання дощовими водами з розорених ділянок. Це призводить до зниження прозорості води, забиває зябра риб та інших водяних тварин, пригнічує розвиток водяних рослин, погіршує якість води, а іноді і взагалі робить непридатною для споживання.

Щодо хімічного забруднення, то воно відбувається з надходженням у водойми зі стічними водами шкідливих домішок органічного (нафта, пестициди тощо) та неорганічного (мінеральні солі та ін.) складу.

Біологічне забруднення полягає у тому, що надходять до водойми зі стічними водами різні мікроорганізми, багато з яких є хвороботворними для рослин, тварин та людей. Особливо небезпечним є біологічне забруднення водойм у місцях масового відпочинку (узбережжя морів тощо).

Внаслідок того, що спускають у водойми підігріті води від АЕС і ТЕС, відбувається теплове забруднення води, адже тепла вода змінює біологічний і термічний режим водойм, що шкідливо впливає на мешканців водойм.

Води як об'єкт правового регулювання використання, відтворення та охорони підлягають державному обліку з метою встановлення відомостей про їх кількість і якість, а також даних про водокористування. На підставі даних державного обліку вод ведеться державний водний кадастр. Це є систематизацією та можливістю контролювати стан водних ресурсів з боку держави.

У ст. 29 Водного кодексу України визначено організаційно-економічні заходи щодо забезпечення раціонального використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів, які частково допомагають розв'язати наявні проблеми. Але для того, щоб ефективнішими були ці заходи, необхідні ввести більш жорсткішу систему покарань за недотримання правил.

Отже, розв'язання зазначених проблем необхідно якісно очищувати стічні води. На законодавчому рівні необхідно ввести прямі засоби захисту

водних джерел від пестицидів, що будуть застосовуватись у сільському та лісовому господарстві, здійснювати контроль за їх використанням; створити водоохоронні зони, прилеглі до малих річок, де встановити спеціальний режим їх використання, захистити від забруднення, виснаження, замулювання русла річок тощо.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Караханян К.М.